

Д. Федорченко

**БАЛЬНА ХОРЕОГРАФІЯ ЯК СОЦІОКУЛЬТУРНА ПРАКТИКА
ЗБЕРЕЖЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ**

D. Fedorchenko

**BALLROOM CHOREOGRAPHY AS A SOCIO-CULTURAL PRACTICE
OF NATIONAL IDENTITY PRESERVATION**

Бальна хореографія України демонструє високу виконавську техніку, відповідність міжнародним стандартам і приналежність до національної хореографічної школи. Повномасштабна російсько-українська війна загострила питання здатності поєднувати високі стандарти бального танцю з умінням транслиувати цінності національної культури України. Теоретико-методологічні завдання, пов'язані з викладанням бальної хореографії у ЗВО за таких умов, супроводжуються змінами в нормативно-правовій базі. Тому є потреба концептуалізувати репрезентацію національних сенсів, трансляцію національної ідентичності в освітній парадигмі, а також збереження етнокультурної специфіки шляхом стилістичного синтезу в бальній хореографії.

Розвідки Т. Благової, І. Климчук, В. Меліхова, Т. Павлюк, Е. Самойлової, Є. Сластіної, О. Хендрик розкривали питання репрезентації національного матеріалу засобами хореографічної виразності в історичній динаміці, інтегрованості в лексику та образність, взаємодії з класичним танцем і сучасною хореографією. Натомість наша наукова увага спрямована на націотворчому потенціалі конкурсної та сценічної бальної хореографії як складової сучасного мистецтва, освітнього процесу й соціокультурної практики.

Згідно з конструктивістськими теоріями нації Б. Андерсона, Е. Гобсбаума, Е. Сміта тощо, національна ідентичність є усвідомленням приналежності до нації. Мистецтво в таких теоріях постає як репрезентант унікальних елементів національної культури засобами художньої виразності й впливає на формування національної ідентичності через емоційно-ціннісне сприйняття.

Від початку активної фази війни українське законодавство зафіксувало здатність мистецтва, у тому числі хореографії, транслиувати національну культуру та формувати національну ідентичність. Зокрема варто послатися на Закони України «Про культуру» № 2778-VI в редакції від 30.08.2025 р., «Про основні засади державної політики у сфері утвердження національної та громадянської ідентичності» № 2834-IX від 01.01.2025 р., Указ Президента «Стратегія національної безпеки України» № 392/2020 в редакції від 07.01.2025 р., а також Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Стратегії розвитку культури в Україні на період до 2030 року...» у редакції від 28.03.2025 р. № 293-р.

Тому бальну хореографію доцільно розглядати як таку, що є компонентом «м'якої сили» та інструментом націотворення. Адже конкурсна бальна хореографія володіє засобами танцювальної виразності, репутацією та провідними виконавцями, інтегрована до мистецького простору та впливає на міжнародну спільноту. Водночас конкурсна бальна хореографія є регламентованою системою фігур, яка не припускає імпровізації або стилістичної еклектики в межах змагальних програм. Натомість сценічна бальна хореографія постає художньою формою з діапазоном творчих можливостей. Зокрема, сучасне аранжування фольклорного музичного матеріалу, використання пісень сучасних виконавців і дизайнерські рішення сценічного

костюма запобігають культурній асиміляції, а також адаптують коди української культури до сучасного світу. У взаємодії глобалізаційних і локалізаційних процесів сценічна бальна хореографія є ретранслятором національних цінностей засобами ритмопластичної виразності, чим сприяє інтеграції українського продукту в міжнародний соціокультурний контекст.

Мистецька освіта з бальної хореографії демонструє орієнтованість на міжнародні стандарти. Проте набуття фахових компетенцій майбутніми хореографами потребує ревізії освітніх компонентів відповідно до потреб формування національної ідентичності. Адже необхідно впорядкувати модель історії хореографії в Україні як самобутнього явища, на противагу тривалій залежності від російських джерел і на користь автономних розвідок українських практиків і дослідників танцю. Окремо варто наголосити на потребі перегляду, а не скасування радянського періоду бальної хореографії, коли відбулася інституалізація бальних танців, хоча і в межах радянської ідеології. Галерея портретів діячів української сцени є свідченням тягlosti академічної традиції. Тому теоретичне вивчення й практичне застосування фольклорного матеріалу (наприклад, елементи групи дрібних рухів, варіації кроку «тинок», канонічних положень і рухів рук) та елементів традиційної культури стає для майбутнього балетмейстера інструментом приналежності до української культури. Підхід уможливорює інтеграцію національних виконавських традицій до фахової підготовки з бальної хореографії та закладає підмурок для індивідуального світогляду.

У свою чергу збереження етнокультурної специфіки шляхом стилістичного синтезу в сценічній бальній хореографії є візуальною та змістовною репрезентацією української культури. Залучення елементів народного танцю до конкурсної хореографії забезпечило би невідповідність стилю танцю та порушення канонічної техніки виконання. Проте фахова стилізація (зокрема використання дрібних рухів, основних положень і рухів рук, фігур побутових танців) збагачує образність сценічної бальної хореографії та актуалізує етнографічний матеріал на сучасній сцені. Тобто сценічна бальна хореографія постає як соціокультурна практика репрезентації української естетики в просторі культури.

Отже, сценічна бальна хореографія реалізує культурну експансію України засобами танцювальної виразності. Освітній процес у мистецькій галузі потребує ревізії змістових компонентів щодо спроможності формувати ціннісні орієнтири майбутніх хореографів. Сценічна бальна хореографія через стилізацію національної лексики постає інструментом формування національної ідентичності.

К. Шкурєєв

ФОРМУВАННЯ КОМПЕТЕНЦІЙ ФАХІВЦЯ З БАЛЬНОЇ ХОРЕОГРАФІЇ В КОНТЕКСТІ СУЧАСНИХ СОЦІОКУЛЬТУРНИХ ТЕНДЕНЦІЙ

К. Shkuryeyev

FORMATION OF COMPETENCES OF A BALLROOM CHOREOGRAPHY SPECIALIST IN THE CONTEXT OF MODERN SOCIO-CULTURAL TRENDS

Бальна хореографія посідає своєрідне місце в українській культурі. Як позасценічний вид танцювального мистецтва, вона розвивалась в загальному європейському потоці до 1920-х років, коли на підрадянських землях природний розвиток було спотворено впливом радянської пропаганди, а території заходу